Juhász Zsuzsanna

Érzéketlenítő program

Radnóti Miklósnak

Így végzed te is, gondoltam magamban, mikor rámeredtem munka közben a férfira.

Aki munka nélkül, de segély nélkül is maradt hirtelen. A semmijövedelmű, beteg emberre, aki biztosan mindent másképp csinált volna, ha tudta volna, hogy így jár.

Hisz' dolgozott ő évtizedekig, és adta, amit tudott. Adott számolva és számolatlan. Kinek hogyan.

S most a kutyájának se tud enni adni. Az egyetlen élőlénynek, aki vele, mellette maradt.

S akkor és így, vajon aki gyermekeket nevel, mer-e szeretni. Vagy inkább irgalmaz, távolságot tart, hogy ne fájjon a búcsú se neki, se a gyereknek. Ha egyszer talán eljön az ideje.

S a párok? Nem kell-e búcsúzkodniuk rögtön, ismerkedésük első pillanatától kezdve nekik is? Hiszen tudják, egyszer talán át kell adni a helyüket egy jobbnak. Erősebbnek és okosabbnak. Szebbnek vagy csak fiatalabbnak.

Valakinek.

Biztosan.

Miért nem te írsz róla?

És nem hittek anyásnak. Nem, hogy kibírhatatlan a derekában a fájdalom. Van ilyen másnak is. Ezt gondolta bizonyára mindenki. Te is, én is.

Hát igencsak megérdemeljük a poklot mindketten. Mert nekem most csak a fogam fáj, meg persze a környéke is. De futnék ki a világból legszívesebben. És hol lihegek a fájdalomtól és izzadok és elmerülök benne, mintha fulladoznék, hol meg nem értek semmit. Hogy lehet minden más fontosabb másnak, mint az, ami bennem zajlik. Eltörpül, hidd el, barátom, eltörpül minden, ha az ember a fájdalom foglya. És önző-e ilyenkor, mondd, vagy a világa önző, hogy válaszok nélkül hagyja.

De te hihettél volna neki, az anyádnak. Vagy én, hisz' nekem meg ez a dolgom. Rábólintani az emberre, rá, ha ezzel a bólintással kövek indulnak el a föld felé. Templomok, kórházak építőkövei. Mert mondd, miért is nem hitt senki neki. Hogy kibírhatatlan. Neki az. De ehelyett

újabb és újabb gyógymódokat ajánlottak neki. És újabb zsoltárt is bizonyára. Újabb és egyre idegenebb felekezetet. S ezzel távolabb löktük magunktól, barátom. Egyre nagyobb magányba. Míg végül ez lett. Ez. Hogy a testünkre haragszunk, ha gond van vele. Akadálynak látjuk, korlátnak, kerékkötőnek, botlasztó indának, ha nem egészséges. És hiába lettünk egyre társasabb lények, elhallgatjuk a kis, rövid betegségeinket, félve, hogy elértéktelenedünk a munka piacán. Félve, hogy félelmet keltünk munkaadóinkban, hogy táppénzre szorulunk. Pénzre, amiért nem dolgozunk meg. Az ő pénzére. Hát titkolózunk, és nem vagyunk hálásak a testünknek, hogy többnyire hagy bennünket élni, dolgozni. Jönni és menni. Sőt. A fenyegetettséget érezzük mindenkoron, ha baja támad. Hogy kizár bennünket munkából, családból, otthonunkból. Mert a tartósan beteg ember nem nagyon kell. Csak kicsit, éppen hogy.

De anyád más volt. Ő még őszinte volt. Párbeszédben maradt a világgal. Mondta és mutatta újra és újra, hogy fáj. És nem hitt neki senki, és felkötötte magát. És írta neked szépen és boldogan, hogy ne félj kisfiam. Kipróbáltam, nem fáj, a kötél alig fáj.

Mert ő visszajött teérted, vissza tehozzád, mihozzánk, hogy jó hírt hozzon. Hogy ne legyen teneked, de senkinek sem lelkifurdalása. És ezzel meghosszabbította a fájdalmait, meg, de úgy szeretett téged, úgy bennünket, hogy megtette. Meg, miértünk. Hisz nyugdíjas volt, de párttitkár volt valaha. Tudnia, éreznie kellett, hogy ki, merre tart a faluban. Ezt tanulta, ebben volt gyakorlata. Ez volt a dolga. Hát csoda-e, ha szeme volt, hallása volt. Ha szíve volt mindenre, ami emberi. Ha érzékeny idegrendszere volt. A lélek pilleszárny-rezdülését is felfogó, finom agyszövet. Mert az volt, igaz-e, barátom? Vezető évtizedekig.

Hát rosszul tűrte a fájdalmat. A magáét is. De neki már nem hitt senki. És senki nem csinált semmit vele. Hisztisnek vették az ateisták és hitetlennek a hívők. De mindenki életben akarta látni. Mert az öngyilkos nem jó, az öngyilkos azt jelenti, hogy rossz a közössége, amiben él.

S most, barátom, én gyűjthetek eutanáziára. Ha más földrészen élnék, gyógyfőzeteket itatnának velem, de hajnalban, mikor mindenki alszik, húsevők karmába futhatnék. És senki nem ítélne el. Egy másik földrészen pedig egy szent helyre vinnének. És várnák, hogy eldőljek valamerre. De kivárnák, és egy percig se sürgetnének.

Hát micsoda kor ez, barátom, és micsoda hely. Hogy jó, ha előre biztosítok magamnak pénzt, lehetőséget. Ha egyszer a fájdalom kibírhatatlan lesz. Miféle társtalan lények lettünk, te. Ha némán és tétlen figyeljük, ahogy az állam kivonul az életünkből. A testünk meg-

tartásából, épp eszünk, lelkünk megtartásából, ha a fájdalom már kibírhatatlan.

És ugyan miért szégyelled az anyádat? Miért nem te írsz róla? Az elsőről tán, akit magára hagytunk.

Pedig ő még beszélt, egyezkedni akart velünk. És visszajött onnan hozzád, onnan, ahol már nincs se fájdalom, se bűn, se bűnnek tudata. Vissza mégis, hatalmas, erős önbizalommal.

Hogy téged ne hagyjon kétségek között.

Mert jobban téged szeretett, nem önmagát.